

Κύπρου Γεώργιος: Ο άνθρωπος δεν είναι προϊόν μηχανής, αλλά εικόνα Θεού

/ [Γενικά Θέματα](#) / [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Συνεχίζονται σήμερα, για δεύτερη ημέρα, οι εργασίες του Β' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου για τα εκατό χρόνια που Περιοδικού Θεολογία, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος απηύθυνε χαιρετισμό αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι *“η πρόκληση δεν είναι να απορρίψουμε την τεχνολογία, αλλά να τη μεταμορφώσουμε προς το συμφέρον των ανθρώπων. Ο άνθρωπος δεν είναι προϊόν μηχανής, αλλά εικόνα Θεού. Η Εκκλησία έχει καθήκον να διαφωτίζει τους πιστούς ότι δεν πρέπει να ζούν σαν τεχνολογικά όντα, αλλά ως πρόσωπα κοινωνίας, ελευθερίας και αγάπης”*.

Αναλυτικά ο χαιρετισμός:

Με συγκινεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι βρίσκομαι στη Θεσσαλονίκη, την αποστολοβάδιση, την αγιοτόκο, την πόλη του του Αγίου Δημητρίου, των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

Χαίρομαι και για τη δυνατότητα που μας δίνεται, να παρακολουθήσουμε το εξειδικευμένο αυτό συνέδριο, για τους νέους δρόμους και τις νέες προοπτικές, που ανοίγονται σήμερα μπροστά μας, από τη σύγχρονη τεχνολογία.

Είναι γεγονός ότι η ανθρωπότητα βιώνει μίαν άνευ προηγουμένου τεχνολογική ανάπτυξη. Στις μέρες μας, η τεχνολογία αυτή καθορίζει σχεδόν κάθε πτυχή της ζωής μας: από την ιατρική και την επικοινωνία, μέχρι την εκπαίδευση, την εργασία αλλά και την προσωπική μας καθημερινότητα. Τελευταία, με την τεχνητή νοημοσύνη ανοίγονται προοπτικές ασύλληπτες και απροσδιόριστες για τον άνθρωπο. Με την ταχύτατη αυτή ανάπτυξη, όμως, αναδύονται και πολλά θεμελιώδη, για την ύπαρξη του ανθρώπου, ερωτήματα: ποια είναι η θέση του ανθρώπου; Ποιος είναι ο σκοπός του; Τι σημαίνει ελευθερία και πρόοδος; Εδώ, λοιπόν, η Ορθόδοξη θεολογία βρίσκεται αντιμέτωπη με την οντολογία της τεχνολογίας.

Ή τεχνολογία, όπως έχει διαμορφωθεί, δεν παρέχει, πλέον, χρήσιμα εργαλεία στον άνθρωπο, αλλά συνιστά γι' αυτόν ένα πλαίσιο ζωής. Όπως γράφει ο φιλόσοφος Heidegger, «η τεχνολογία δεν εξυπηρετεί μόνο τον άνθρωπο, αλλά διαμορφώνει τον τρόπο πού ο άνθρωπος υπάρχει μέσα στον κόσμο». Η βιοτεχνολογία μιλά για «βελτίωση» του ανθρώπου, η τεχνητή νοημοσύνη για «υπέρβαση» των ανθρώπινων ορίων.

Φιλόσοφοι του καιρού μας διακρίνουν ότι η σύγχρονη τεχνολογία μάς αφαιρεί αυτό που ονομάζεται *vita activa*. Δεν μας καλεί να συμμετάσχουμε δημιουργικά στον κόσμο, αλλά να τον ελέγξουμε, να τον επιταχύνουμε, να τον καταναλώσουμε. Η τεχνολογία της απόστασης, της εξαύλωσης, της αυτοματοποίησης, μάς αποξενώνει. Αντιθέτως, το παλιό εργαλείο μάς τοποθετούσε στο σώμα του κόσμου. Πριν από την πρωτοφανή έκρηξη της τεχνολογίας των ημερών μας, πριν από τις ψηφιακές συσκευές, τις πλατφόρμες και τους αισθητήρες, η ανθρωπότητα έζησε, για πολλούς αιώνες, με απλά εργαλεία: το αλέτρι, το δρεπάνι, το σφυρί, το πριόνι.

Η φιλοσοφία αυτών των εργαλείων ήταν μια φιλοσοφία εγγύτητας. Το εργαλείο βρισκόταν ανάμεσα στον άνθρωπο και στον κόσμο, όχι για να υποκαταστήσει τη σχέση τους, αλλά για να την ενσαρκώσει. Ήταν προέκταση του σώματος, όχι αντικατάσταση. Ήταν συνέχεια της εμπειρίας, όχι αφαίρεση. Οι άνθρωποι, τότε, δεν χρειάζονταν εγχειρίδιο χρήσης. Κάθε εργαλείο ήταν στο ανθρώπινο μέτρο, ταίριαζε στο ανθρώπινο χέρι. Και το χέρι του ανθρώπου ήταν στη διάθεση του έργου. Κι όταν το εργαλείο χαλούσε, αυτοί το διόρθωναν. Δεν το αντικαθιστούσαν. Διότι η φιλοσοφία των εργαλείων ήταν και φιλοσοφία επισκευής, φροντίδας, συνύπαρξης με το υλικό.

Ο ξυλουργός ακουμπά το ξύλο, το ακούει, το αφουγκράζεται. Το σφυρί «μιλάει» στο χέρι, με την κρούση και την ανάκλαση. Το δρεπάνι δεν κόβει μόνο — ζυγίζει, συντονίζεται. Το εργαλείο διδάσκει υπομονή, αφή, εμπειρία. Κι αυτό είναι μια

ολόκληρη ανθρωπολογία.

Η σύγχρονη τεχνολογία, στον αντίποδα, αποσπά τον άνθρωπο από την ύλη και τον χρόνο, από το σφάλμα και τη μάθηση. Όλα γίνονται άυλα, απρόσιτα, αθόρυβα, υπόγεια. Η εργασία δεν παράγει αντικείμενα, αλλά δεδομένα. Δεν αφήνει ίχνος στο χέρι, αλλά πίεση στο βλέμμα. Και τότε ο κόσμος παύει να είναι κοινός· γίνεται εικονικός, εξατομικευμένος, αδιαπέραστος.

Η σύγχρονη τεχνολογία, αλλάζει ριζικά την κοινωνία μεταξύ των ανθρώπων. Ο διάλογος αντικαθίσταται από μηνύματα, η φυσική παρουσία από εικονική διασύνδεση και μνήμη από ψηφιακές βάσεις δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, όμως, δημιουργούνται πολλά κοινωνικο-ψυχολογικά προβλήματα, αφού εξωτερικά αυτή μοιάζει με διασύνδεση, αλλά εσωτερικά κρύβει απομόνωση.

Παράλληλα αυτή η τεχνολογία μπορεί να ανατρέψει το πολιτισμικό μας υπόβαθρο. Ή παράδοση και ή μνήμη υποχωρούν μπροστά στο «καινούργιο». Η αλήθεια συχνά αντικαθίσταται από την εικόνα και την αστεϊρευτή ροή πληροφοριών. Ο άνθρωπος κινδυνεύει να ζήσει μέσα σ'έναν κόσμο υπερ-πραγματικότητας, όπου το εικονικό μοιάζει αληθινότερο από το αληθινό.

Η Εκκλησία δεν είναι εναντίον της τεχνολογίας και, πολύ ορθά. Την θεωρεί, όπως και είναι, καρπό της ανθρώπινης δημιουργικότητας. Όταν ή τεχνολογία γίνεται όργανο διακονίας του ανθρώπου, ανακούφισης της ασθενείας, προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και ανάπτυξης των προσωπικών σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων, τότε γίνεται ευλογία. Όταν, όμως, απολυτοποιείται, τότε δημιουργεί σωρεία προβλημάτων στην κοινωνία. Η πρόκληση δεν είναι να απορρίψουμε την τεχνολογία, αλλά να τη μεταμορφώσουμε προς το συμφέρον των ανθρώπων. Ο άνθρωπος δεν είναι προϊόν μηχανής, αλλά εικόνα Θεού. Η Εκκλησία έχει καθήκον να διαφωτίζει τους πιστούς ότι δεν πρέπει να ζούν σαν τεχνολογικά όντα, αλλά ως πρόσωπα κοινωνίας, ελευθερίας και αγάπης.

Με αυτές τις σκέψεις εκφράζω και πάλι τη χαρά μου για την παρουσία μου στο Επιστημονικό αυτό συνέδριο. Εύχομαι κάθε επιτυχία σ' αυτό. Θα περιμένουμε, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τα πορίσματά του.

